

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația: Oradea, Parcul Ștefan cel Mare No. 8.	Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni	Abonament: Exemplarul 5 Lei Pe un an 200 Lei
---	--	--

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 2897—1928.

Aniversarea de 1 Decembrie.

În 1 Decembrie crt. se împlinesc 10 ani dela memorabila adunare națională dela Alba-Iulia în care Românii din Ardeal, Banat și din fosta Tară ungurească sfărâmand jugul milenar au proclamat unirea lor pentru totdeauna cu Patria Mamă.

Pentru prăznuirea acestui preainsemnat moment în istoria neamului lăsam, ca în ziua de 1 Decembrie crt. în toate bisericile noastre să se officieze Te-Deum cu o cuvântare, în care se va releva importanța zilei. La aceasta serbare religioasă să se invite autoritățile civile și militare din localitate, iar preoții vor da întregul loc concurs și la serbările, ce s'ar aranja și afară de biserică pentru deamna comemorare a acestei zile mari.

Oradea, 2 Noembrie 1928.

Nr. 3053—1928.

Majorarea pensiunilor și ajutoarelor din fondul de pensiuine.

Cu bucurie comunicăm Ven Cler diecezen, că fondul de penziune și ajutoare al preoților văduvelor și orfanilor de preoți din Dieceze Noastră în urma aplicării statutelor votate de Sinodul Diecezen din anul 1926 a ajuns în situația, ca pensiunile și ajutoarele stabilite în acelea statute să le putem majora cu 60% și afară de aceasta preoților deficienți, văduvelor și orfanilor de preoți pentru anul 1928 să le putem acorda un modest ajutor extraordinar.

Anume am hotărît ca:

1. pensiunile și ajutoarele de până acuma cu începere dela 1 Noembrie crt. să se majoreze precum urmează:

- a) preoții deficienți vor primi câte 2400 Lei lunar;
- b) văduvele de preoți vor primi câte 1200 Lei lunar;
- c) Orfani numai de tată, precum orfani majori de ambii părinți, cari până acuma au beneficiat de un grațional de câte 200 Lei lunar, vor primi 320 Lei lunar;

d) dintre orfanii de ambi părinți toți împreună vor primi 800 Lei lunar, iar începând cu al doilea orfan va mai primi câte 320 Lei lunar.

2. Pentru anul 1928 am acordat următoarele ajutoare extraordinare:

- a) Preoților deficienți câte 4000 Lei.
- b) văduvelor de preoți câte 2000;
- c) atât orfanilor numai de tată cât și orfanilor de ambii părinți câte 1000 Lei.

Acestea Frățiile Voastre le veți comunica celor interesați cu acea, că pensiunile majorate ca mai sus se vor lichida cu începere de la 1 Nov. crt. iar ajutoarele extraordinare se pot ridica numai decât dela oficiul administrativ al fundațiilor diecezane.

Oradea, Șed. Cons. din 2 Noembrie 1928.

Nr. 3137—1928.

Necrolog.

Cu durere comunicăm Ven. Cler diecezan, că M. On. Joan Sabău protopop onorar preot diecezan în deficiență, în ziua de 4 Noembrie crt. a repausat în Domnul în anul al 81-lea al vieții și al 56-lea al preoției sale.

În veci amintirea lui!

Oradea, 14 Noembrie 1928.

— Soc. literară „Sf. I. Gură de Aur“ a studenților dela Academia teologică rom. unită din Oradea și-a ținut în ziua de 10. Nov. sedința de constituire pentru anul școlar 1928/29, alegându-și următorul comitet: *Președinte:* Stoica Victor IV.; *vicepreșed.:* Tarța Adrian III.; *notar I:* Sabău Nicolae II.; *notar II.* Voștinar Teodor II.; *cassier:* Sfercociu Iosif III.; *bibliotecari:* Marcu Petru II. și Vezoc Iosif II.; *secretar al coresp.:* Coroiescu Gavril IV.; *controlori:* Nistor Alex. III. și Târnavăanu Sabin III.; *comisia de recenzie:* Chiș Alex. IV. Mateiu Ioan IV. Vezoc Iosif II. Voștinar Teodor II. Oșan Mihaiu II. Silaghi Gh. I.

PARTEA NEOFICIALĂ

Biserica și poporul.

Privind oamenii din punct de vedere al stării lor materiale și sociale soarta i-a despărțit în două: *favorizații și desmoșteniții ei*. Unii, cari au, ori își pot câștiga cu ușurință, cele trebuincioase susținerii lor, alții cari îndură greul lipsei și al mizeriei. Unii cari trăiesc pe ușor, alții cari gem sub povara câștigării pâinii.

Numărul celor favorizați este mic în raport cu al celor lipsiți. Aceasta disproporție cauzează o tensiune încordată între cele două clase, care de multe ori e amenințată a se rupe și a produce dezastre și convulsii sociale. Lupta dintre aceste două clase a produs revoluțiile din toate timpurile, ea ține și azi încordată situația dintre proletarii-muncitori și capitaliști. Disproporția și inegalitatea aceasta de clase este și azi esența *chestiunii sociale*.

Biserica, cași mama tuturor, și a unora și a altora, stă de-asupra tuturor; cearcă a-i împacă și a-i liniști, cearcă a le inspira gânduri și sentimente creștinești și a stabili între ei raporturi de dreptate și echitate, pentru ca cei năpăstuți de soarte să nu urască pe cei favorizați de ea, iar aceștia să nu-și închidă inima înaintea mizeriei lor, aducându-și aminte că toți sunt fiii aceluiaș Părinte ceresc și că „împărăția lui Dzeu nu e mâncare și beaură, ci dreptate și pace și bucurie întru Spiritul sfânt” (Rom. 14, 17).

Adevărat, că Biserica aceste principii le poate impune foarte anevoia și unora și altora, căci pe cei dintâi averea și puterea îi face superbi și disprețuitori de Biserică, iar pe ceilalți îi roade ura și invidia izvorite din mizerie.

Cu toată această imparțialitate de mamă, Biserica se simte cumva sufletește mai aproape de cei oropsiți și prigonți, de cei simpli și năcăjiți și-i mai are la suflet pe aceștia. Biserica a avut timpuri de glorie, când a stat alături de principi, regi și împărați, are și azi nobili destui între membrii ei, dar predilecția ei specială, cea mai bună parte din inima sa de mamă, a rezervat-o totdeauna celor mai simpli, celor necăjiți și oropsiți de soarte. Făcând aceasta a urmat întocmai spiritul și pilda întemeietorului ei, care s'a născut sărac, a trăit sărac printre cei săraci, a făcut chiar parte din ei, din clasa muncitoare, a împărțit cea mai bună parte a iubirii sale celor lipsiți, săraci și necăjiți; apostolii și i-a ales dintre oameni simpli și săraci, în doctrina sa are principii cari proclamă fericiri pe cei săraci și îndeamnă toată lumea a iubi simplitatea și sărăcia, osândește trufia, chiar și bogăția ca scop.

Hristos a fost omul săracilor, al celor simpli și

necăjiți. Biserica lui nu poate fi altfel, de vrea să fie a lui.

Biserica lui — vorbim de cea catolică, singură care poartă cu merit acest nume, — cu puține excepțiuni de-ale unor oameni ai ei, dar nu ale ei, — a urmat în totdeauna conduita măiestrului ei. Biserica cu toată organizația ei ierarhică, monarhică, și teocratică, e o instituțiune foarte democrată. Fii de plebei, țărani ori proletari, pot că ajungă la cele mai înalte trepte ierarhice; toate instituțiunile ei: sacramentele, sacramentalele, preoții, etc. există numai pentru mulțime, pentru popor, al cărui suflet vrea să-l mântuiască. Biserica a luat în apărare drepturile proletarilor totdeauna, enciclica Papei Leo XIII. „*Rerum novarum*” va rămânea pentru totdeauna *magna charta* a muncitorimii și a chestiei sociale în general. Sunt oameni de vază cari afirmă serios, că problema socială singură Biserica o poate rezolvă cum se cade.

Aceste fapte ne duc la următoarele concluziuni:

1. Biserica nu are teamă de nici o formă de guvernământ. Ea a trăit pe vremea Cesarilor, a văzut și a trăit toate formele de stat: republică, monarhie absolutistă, constituțională, etc. Ea nu se teme nici chiar de cea mai radicală formă, să zicem, a *bolșevismului*. Ea știe că toate au și ceva bun și ceva rău. Ea e eternă, se împacă cu toate formele de existență, numai principiile legii naturale și dzești să nu se calce.

2. Favorizarea săracilor de către Biserică și întemeietorul ei, trebuie să îndemne pe toți slujitorii ei să fie iubitori de popor. Aliarea preoților cu marii lumii acesteia și tradarea intereselor poporului pentru meschine interese personale, au adus mereu rău asupra Bisericii. Hristos a fost tatăl poporului, Biserica e mama lui, cum vor putea fi preoții dușmanii lui?

De aceea se impune pt. preoți mai multă dragoste către popor, muncitori și în general către toți cei simpli, năcăjiți și oropsiți. Celce nu ar face așa, ar lipsi dela datorie și ar lucra contrar principiilor Bisericii. E dureros de trist, să vezi, ori să auzi de preoți, cari disprețuesc „plebea” și se separă de ea considerându-se superiori ei și pretrecând mai bucuroși în societatea „celor înalți”. E și mai dureros a vadea și a cunoaște preoți, cari în popor văd o masă bună de exploatat, parcă zidită de Dzeu, pentru ca să poată trăi ei de pe ea.

Aberații, aberații colosale! Nu este spiritul lui Hristos!

(Urmarea vezi în pag. 3, jos, la stânga).

REFORMA CÂNTĂRII BISERICEȘTI

— Cu prilejul tipăririi pe note a Vecerniei în Dieceza Orăzii —

Nu e necesar să lungim vorba despre necesitatea unei muzici bisericești frumoasă. Biserica a apreciat și-a avut totdeauna o grijă deosebită pentru muzica bisericească. Când ereticii ariani au încercat în veacul al IV-lea să atragă credincioșii prin arta muzicii și prin cântarea duiosă, înălțătoare, Biserica, atunci catolică, a luat îndată contramăsuri introducând și răspândind cântarea frumoasă, plară, unisonă. Părinți ai bisericilor, atunci nedespărțite, Vasile cel Mare, Ambrosie al Milanului, fericitul Augustin și chiar apostolul încreștinării noastre Nichita Remesianul, și-au câștigat atunci merite neperitoare în organizarea și răspândirea muzicii serioase ca mijloc de contrapropagandă ariană.

Azi par'că trăim zile similare, când eretici-bapțiști și pocăiți de toate nuansele atrag sufletele simple ale credincioșilor în lațurile cele ucigătoare de suflet ale satanei.

Când Biserica, pe vremea lui Iustinian, ajunse la splendoare, și protecțiune de stat, acel împărat a organizat muzica bisericească în orașul și biserica împărătească (Haghia Sofia) într'un mod princiar, cântând la slujbele dumnezeiești alternativ două coruri de bărbați în număr de vre-o 100, cu acompaniament de orgă — orice-ar zice orientalii de azi, — plătite din bugetul Statului. Marele Papă Grigorie I., atunci apocriziar (nunțiu aplic), ajuns papă, a reorganizat cantul bisericii apusene numit după el Gregorian, pe baza celui răsăritean. De aceea cele 4 glasuri fundamentale și 4 plagale se găsesc și în cantul bizantin (psaltică) și în cel gregorian.

Dela aceea vreme înainte cantul bisericii apusene s'a dezvoltat mereu îmbogățit de geniile muzicale ale apusului, până ce a culminat în creațiile muzicale ale lui Mozart, Haydn, Beethoven, Schubert, Bruckner, Palestrina, Perosi, ș. a., iar cel al bisericii răsăritene despărțite de trunchiu, s'a închiruit, suferind diferite influențe, între cari cea mai pronunțată turcească, încât numai anevoia poți deosebi melodiile originale bizantine, de papădicele muezimice.

Biserica noastră unită, și în parte și cea neunită din Ardeal, azi stă așa, că n'are o muzică bisericească proprie, un cant bisericesc propriu și unitar, ci câte dieceze atâtea feluri de glasuri și cântări.

Mai multă iubire de popor ! Nobilitează, cultivă poporul rămas și necăjit ; pe lângă că-ți va fi mulțumitor, ți-ai făcut datoria către Hristos, Biserica și neam, ca un adevărat *om al poporului*. Nu clădi pe favoarea trecătoare a mai marilor lumii acesteia, carea trece, ci clădește pe binele poporului necăjit, care rămâne. E un principiu de viață. **P. Dr Tăutu.**

Bisericile neamurilor înconjurătoare și-au lăsat urmele cântărilor și a influenței lor asupra noastră. Așa se explică, că azi la noi se cântă pe „rusie, pe sârbie și pe grece”. Aceasta e explicabil, dar nu urmează că e și bine. Viitorul și apropiatul Conciliu provincial va trebui neapărat să-și pună și problema reformei muzicii și a cântării bisericești, ori simplificând, apropiind de originalul grecesc și reducând la uniformitate pe întreg teritoriul provinciei bisericești glasurile existente, ori creând o nouă muzică și cântare bisericească românească. Patriotismele locale ale diferitelor dieceze va trebui să înceteze în vederea binelui comun : unificarea și infrumusețarea muzicii bisericii românești greco catolice. În vederea acestui scop ar trebui găsit bărbatul potrivit, care să facă studii speciale la fața locului în Răsărit (Atena și Constantinapole) și la noi acasă, că să poată prezenta pe bază de studiu serios, amănunțit, comparativ, proiectul necesar de unificare a muzicii noastre bisericești.

Dieceza de Oradea a simțit nevoia unificării cântării bisericești pe *tritoriul* ei și de aceea s'a făcut un paș înainte tipărind Vecernia pe cele opt glasuri, urmând ca Mănecatul Liturgia și cele ale Sărbătorilor să apară încurând, la anul. Nu știm dacă în vederea unificării generale, pe provincie, s'a făcut bine prin aceasta, ori rău ; căci aceasta tipărire^o cauzează înrădăcinarea pe mai de parte în dieceza Orăzii a acestui fel de a cânta, bun ori rău, nu știm ; o vor ști-o însă specialiștii. Credem însă că totuș s'a făcut oarecare bine, căci persoana chemată a lucra la unificare, felul de a cânta la Oradea îl va găsi tipărit, cruțându-și astfel osteneala fixării.

Cât ce privește glasurile fundamentale ale acestei cântări dela Oradea, mie unuia, care am făcut puțină cunoștință cu muzica bizantină grecească la Roma, îmi face impresia, că în ele se mai pot regăsi încă glasurile fundamentale grecești, *deor stălcite*, prelungite, amplificate prin fel de fel de figuri, înflorituri și repețiri de noime, lucru săvârșit de cantori analfabeți în ale muzicii bizantine, necunoscători ai originii și dezvoltării muzicii noastre românești. În toate glasurile : 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7—8 se pot găsi regulile fundamentale ale celor opt glasuri ale psaltichiei grecești, dar oribil alterate, schimonosite și aplicate fără sens, fără înțelegere, ci numai după frumusețea arbitrară, după ureche, a unor cantori stăpâni absoluți peste cântarea bisericească, necontrolați și neconduși de nici o regulă, de nici o autoritate. Așa îmi apar mie aceste opt glasuri dela Oradea.

Asta nu înseamnă însă că nu s'ar putea re-

duce, simplifica, la, sau cel puțin aproape de, originalul grecesc, dacă va fi nevoie.

Cât privește pe lucrătorii din comisia însărcinată cu fixarea acestor glasuri, ea n'a fost condusă de loc de principiul simplificării ori ștergerii diferitelor florituri arbitrare cantorale, introduse de necompetenți și neînțelegători, ci le-a fixat cum le-a găsit cătându-se azi la Oradea. E principiul ei. Cu toate acestea socot, că cele mai evidente adăugiri trebuiau necondiționat șterse, suprimate. Cum sunt de-o pildă: repetiția figurei: fa, sol, mi, fa, sol, dela finea propoziției întâi gl. 1, tot așa cele două game în 16-mi dela sfârșitul lui, trebuiau simplificate. În Stihovna gl. 1 trebuia simplificată figura: si, do, si, la, la, sol diez, la, si, la, dela sfârșitul prop. 1, suprimând simpluminte optimile la, sol diez, la, si, ca și floritură cantorală arbitrară, trecând dela la (optimă) la la (pătrimă) (deslegat); tot așa și la tropar; tot aici n tropar se putea suprima figura stereotipă după sol diez: si, la, sol, la (în optimi), ca arbitrară.

La glas 2: în stihovna gamele în optimă: la, sol diez, la, si, dela mijloc și: fa, mi, fa sol, dela sfârșit, se puteau cassa ca superflue și arbitrare. Și din figurile în optimi dela gl. 3 se puteau simplifica multe.

Doar aici la un glas nu se vede meșteșugirea și libertatea cantorală așa bine ca la glas 4: optimile: si, la, și-do, si do-la-si-do din cursul cântării și la sol-la-si dela sfârșitul ei, sunt adăugiri cantorale arbitrare. Gama dela stihovna: si-do-la-si ar fi mai naturală (cruce): do (pătrime) si-la optime, sol pătrime; arbitrară e și figura: mibemol-re. În tropar sunt arbitrare figurile în optimi: do-si-do-re, si-do-si-la; ar fi mai natural la sfârșitul propoziției gama: la-si, sol-la, decât la-si-sol-fa diez. La glas 5 (în glas) e arbitrară figura sol-fa-diez-sol-la, ce obvine mai de multe ori; cantorism e și în stihovna gama din silaba Mân: mi-re și peste toată stihovna; tot așa și în tropar. Gama la sf. prop. 1 din glas 6: la-sol-diez-fa diez-sol e adăugire; la-fa diez-la-si: se putea simplifica; șcl. Stihovna gl. 6 relativ e destul de curat fixată; și troparul. La glasul 7 se vede din nou meșteșugirea: optime arbitrare, neaparținătoare melodiei: îndeosebi la silaba: a (uzimă): si-la-si-do. Unde melodia începe să salteze, în general, e adăugire cantorală; căci melodiile bisericești grecești originale le caracterizează că sunt simple, plane, curgătoare, nu săltărețe. E aproape unicul loc în gl. 7 unde s'a păstrat o ftoală, (aci la bemol), atât de dese în cantul bizantin; fiind grele de executat cantorii noștri depe vremuri le-au cassat ori le-au schimonosit.

În gl. 8 încă sunt multe repetiții de game, introduse arbitrar de cantori, iar gama finală, ce obvine des, e mai naturală: sol-si-la-sol-fa, decât sol-fa-sol-la-fa. Arbitrar e și: do-re-do-la-si-do (în optimi)

din stihovna. Tot o figură cantorală adausă din plăcere mi-se pare și gama: mi-fa-sol-la (sol) din tropar.

Aceste ar fi puținele observații fugare, statorite în fuga condeiului, asupra multor adăugiri cantorale făcute glasurilor dela Oradea, cari nu ai nevoie de mare talent muzical să observi că sunt arbitrare, eterogene melodiei originale, care trebuie să fie simplă, lină, curgătoare, și de aceea Comisia avea datoria a le șterge. Făcea un serviciu cântării plane bisericești.

Pentru a putea însă efaptui această simplificare a melodiei glasurilor, trebuia ținută în mână melodia psaltichiei grecești și studiindu-le pe amândouă paralel se putea face o reducere rațională, muzicală. De nu s'a făcut acum la glasurile fundamentale, de aci încolo nu se va prea putea face, căci celelalte cântări dela Utrenie d. p. se razimă pe aceste. Să se facă cel puțin ce se mai poate, punând de bază principiul: să se păstreze melodia, dar să se șteargă adăugirile.

P. Dr Tăutu.

Valoarea morală a romanului Adam și Eva de Liviu Rebreanu.

Mi s'a cerut să mi spun părerea despre romanul „Adam și Eva” de L. Rebreanu.

Mi-am făcut răgaz între multele ocupații să-l citesc și-mi voi spune părerea sincer spre binele tineretului școlar și al profesorilor cari mai țin la educarea morală creștinească.

Romanul vrea să fie un roman istorico-filosofic, bazat însă pe o filosofie greșită: *metempsihoza*.

Sufletul omului, coborât din planuri divine, are șapte vieți. Rostul acestor șapte vieți e să alerge după sufletul-pereche, cu care deabea după a șaptea viață se poate împreuna. Căci fiecare suflet are o pereche pe care o caută în vălmășagul celor șapte vieți. „Un bărbat, din milioanele de bărbați, dorește o singură femeie, din milioanele de femei. Unul singur și una singură! Adam și Eva!” (p. 27).

„Căutarea reciprocă, inconștientă și iresistibilă e însuș rostul vieții omului”. (p. 27).

Bineînțeles, că pentru a putea avea acest suflet pereche nu există legi, bariere, nu există fidelitate în căsătorie, totul e permis, divorțul e justificat, baza fericirii familiare e distrusă.

Cele două suflete se văd, se întâlnesc în cursul celor șapte vieți, dar nu se pot avea; sufletul-bărbat, când e aproape de țintă, când și-a întâlnit idealul și vrea să-l poșadă, corpul i-se distruge, moare.

Romanul este istoria celor șapte vieți alor două suflete, Toma Novac și Ileana, viață văzută în o străfulgerare în agonie a aceluia, rănit de moarte de bărbatul Ileanei, în a șaptea reincarnare.

1. Întâia încarnare a sufletului-bărbat se întâmplă

în Mahavira, fiul unui preot brahman din India, care se crescù în apropierea unui mare pustnic brahman, rishi. După ce se căsători cu Anuya, fisa lui Durga, îl însoți odată pe marele rishi în orașul regesc și sfânt, Hastinapur, unde avù de mers marele rishi să blestemie pe regele Arjuna, care prea tare se lăsă copleșit de poftele trupești, înconjurându-se cu femeii și astfel a îndemnat și pe supușii săi să primească stăpânirea plăcerilor trupești. Aici se întâlnește Mahavira, ca din senin, cu Navamalika, una dintre femeile haremului regelui Arjuna. Când o văzù, uită totul, soție, pe marele rishi. Toată ființa i-o stăpâni numai Navamalika. Eră sufletul-pereche. Toată străduința lui eră să o câștige, să o răpească din haremul regelui.

Când se duse Navamalika să ia baia sfântă în râul sfânt al brahmanilor, în Gange, pentru aș dărui apoi fecioria regelui, comise Mahavira încercarea de a o răpi. Fu prins, aruncat în temniță, apoi jupuit de viu. Prima viață se sfârși. Nu-și ajunse ținta: unirea cu sufletul destinat: Navamalika.

2. A doua incarnare se întâmplă în Unamonu fiul nomarhului Senusret din Abotu, orașul lui Osiris, cu mormânturile Faraonilor, el însuși nomarh apoi. Căsătorit cu soru-sa Neferura, cu prilejul sărbătorilor încoronării noului Faraon al Egiptului, Dadefra, Unamonu o zări pe Isit, concubina Faraonului Dadefra, de care nu se mai putu despărți cu gândul. Era sufletul-pereche. Nu mai avù odihnă și fericire. Isbucnind războiul între Faraon și fratele său Kafra, Unamonu trece pe partea răsculaților, să scape pe Isit din robia Faraonului; un arcaș i-i străpunge cu o suliță gâtul în momentul când era s'ajungă la ea.

3. A treia incarnare se întâmplă în Gungunum, cărturar babilonian, fiul marelui nubanda Pidur-Libur din Babilu (Babilonia). Gungunum crește în societatea sclavului nedespărțibil Ullulai, care-l duce în grădina zeiței Iștar, unde își probează bărbăția (în scena obscenă de sub abore). Cu prilejul marelui sărbători în onoarea zeului Marduk, Gungunum cunoscu o fetiță a unui vechiu ișakku din Eridu, cu numele Hamma. Era perechea fatală. Pe Gungunum nu-l mai mulțumi nimic pe lume, nici părinții, nici înțelepciunea veche scoasă din tăblițele vechi ale marelui temple din Borsippa și Nippur. Cu gândul era tot la ființa fatală. Incepe război. Regele Țării dela mare, Iluma-Ilum, ocupă și distruge toate orașele Babiloniei, într'altel și Eridu, unde o necinstește și ucide și pe Hamma, după cum află Gungunum dela căpetenia paznicilor oastei lui Iluma-Ilum în Nippur asediat, și unde Gungunum copia tăblițe și a fost făcut prizonier. Scenă de o înfiorătoare imoralitate și crunzime e cea cu Iluma-Ilum și fetele marelui preot al Babilonienilor (p. 178 și urm.) Gungunum căzù pradă înfiorătoarei cruzimi a lui Iluma-Ilum (vezi

în fiorătoarea descriere p. 180), fără să mai revadă pe Hamma.

4. A patra incarnare e într'un cavaler roman cu numele Axius, care căsătorit cu Chrysilla Autronia avu cu ea 4 copii și totuș fatalitatea-l ajunge amorzându-se de o sclavă a Chrysillei, venită la întâmplare la ei, Servillia. Nobilul roman luptă multă vreme împotriva patimei, întreprinzând chiar o călătorie lungă în Orient, unde întâlnește și pe Pontius Pilatus, care-i aminti de Hristos. Intors acasă fără să-o poată revedea pe Servillia, pe care, aflând de patima lor Chrysilla, o junghie cu stileful, Axius își taie vânele în baie.

5. A cincea incarnare e într'un monah german din evul mediu din mănăstirea Lorch, cu numele Adeodatus, care, asalfat mereu de așteptarea sfârșitului lumii, așteptare generală pela anul o mie, avu de ideal, pereche (?), pe sfânta Ferioară Maria reprezentată prin un tablou vechiu, față de care, apărută în visiuni senzibile, Adeodatus avu nu odată porniri simțuale. Muri cu prilejul unei viziuni îmbrățișând cu înfocare viziunea și icoana rece.

6. A șasa incarnare e în un medic, dușman al clericalilor, enciclopedist, pe vremea revoluției franceze, cu numele Gaston, care moare pe eșafod, fiindcă îndrăzni să ia în apărare ca din senin pe călugărița Yvonne Collignon, pe care atunci o văzu întâia oră, în templu, în momentul procesului ei: Sufletul pereche.

7. A șaptea incarnare e în profesorul de filosofie din București Toma Novac, pe care un prieten al său, Tudor Aleman, îl pisează cu teoria metempsihozei. Novac se aprinde de dragoste pătimașă față de Ileana, soția unui general rus în retragere, Poplinski. Sufletul pereche. Poplinski pretextând o călătorie la Iași, rentors, îi surprinde, descarcă 4 focuri asupra lui Petre Novac, care agonizând în spitalul doctorului Filostrat, moare văzând, în momentul morții, ca într'o străfulgerare, toate viețile istorisite aci, care sunt ale lui, căci el fu Mahavira, Unamonu, Gungunum, Axius, Adeodatus, Gaston și Toma Novac, iar Navamalika, Isit, Hamma, Servillia, Maria și Yvonne fu Ileana. — Acum se înalță în sferi senine ca să se unească cu sufletul pereche: Adam și Eva.

Valoarea acestui roman afară de stilul clar și arta de-a descrie plastic, e și în descrierea fidelă a obiceiurilor contemporane, caracterizatoare a fiecărei epoci în care se întâmplă recarnarea, ceea ce, credem, a necesitat mult studiu din partea autorului.

Dar, durere, ce spunem despre valoarea lui artistică-literară, nu putem spune și despre valoarea lui morală, moralizatoare. Nu există tiner în vârsta pubertății care cetind acest roman să nu sufere căderi morale rușinoase. Chiar bărbați în vârstă vor trebui se reziste cu tărie excitării simțurilor și a sensualității. Cetirea lui poate să producă efecte dezastruoase mo-

rale asupra sufletului tineresc. De o obscenitate crassă este de pildă în incarnarea a treia (Hamma) scena din grădina zeiței Iștar, apoi ospățul regelui Iluma-Ilum în Nippur: lucruri cari scârbesc pe om până 'nadâncul sufletului. Va zice cineva: bine, dar așa au fost moravurile oamenilor atunci. Răspund: Ce lipsă e ca tineretul nostru școlar să cunoască acele moravuri obscene din romane? Cunoască-le pe timpul maturității lor și din istorie, nu din romane.

De o cruzime extraordinară e apoi jupuirea lui Mahavira în incarnarea I-a și executarea prizonierilor din Babilu în Nippur în fața regelui Iluma-Ilum în incarnarea a treia (Hamma—Gungunum). Astfel de scene nu sunt apte să desvolte simțul de nobleță, ci de brutalitate și cruzime fără seamăn.

Considerând apoi, că romanul e presărat și cu idei panteiste, kanțiane, (p. 23, 26), că justifică divorțul pe baza teoriei sufletelor-pereche: „un bărbat din milioane de bărbați, dorește pe o singură femeie din milioanele femei”; — considerând că face propagandă unei teorii absolut neîntemeiate în rațiune ori revelațiunea creștină, abstrăgând dela relațiile senzuale în care o pune pe Maica Domnului cu călugărul mediavel Adeodatus, lucru ce jignește profund simțul creștinesc, romanul „marelui” nostru romancier, care parcă e și unit, dl. Liviu Rebreanu, merită indexul bisericesc și trebuie preveniți credincioșii, dar mai ales tineretuli, să nu-l citească, fiind periculos pentru morala sănătoasă, creștinească.

P. Dr. T.

Academie de muzică religioasă la București.

La stăruințele continue ale Patriarhului bisericii ort. române s'a ajuns în sfârșit la deschiderea Academiei de muzică religioasă. România ca o țară creștină trebuie să privească și această latură a culturii naționale. Academia de muzică va fi potrivită să dea prilej celor interesați să studieze trecutul muzicii bisericești și pe cale comparativă să ajungă la fixarea muzicii corale române. Ar fi de dorit ca la această școală să fie admiși și tineri gr. cat. Căci ar fi cel mai practic mijloc de-a unifica muzica celor două biserici. Și ar fi mai bine dacă această instituție ar fi de stat, nu confesională, cu profesori de ambele ori chiar și de mai multe confesiuni.

Dăm în cele ce urmează planul de studii și Regulamentul Academiei de Muzică Religioasă din București:

Academia de muzică religioasă este un institut de învățământ superior, care are scopul de a cultiva toate ramurile muzicii religioase, ca artă și știință și de a pregăti elementele muzicale necesare cultului și învățământului.

În acest institut se predau următoarele subiecte de studiu:

a) Partea artistică.

1. Psaltica, Scrierea, Ortografia, Interpretarea, Studiul autorilor clasici și compoziția clasică.
2. Teoria muzicei, solfegiu, dictat, cântul gregorian și coral protestant.
3. Metrica și ritmica.
4. Armonie, contrapunct, forme muzicale, analiza muzicală.
5. Compoziția corală bisericească.
6. Dirigenția de cor.
7. Cântul coral.
8. Canto, mecanismul vocal, igiena vocii, exerciții de supleță.
9. Canto, interpretare religioasă.
10. Dicțiune mecanică, expresivă și cu aplicație la textele religioase.
11. Pian-Orgă.
12. Vioara.

b) Partea științifică.

1. Istoria muzicei.
2. Istoria muzicei religioase, folclorul muzical religios.
3. Estetica.
4. Acustica.
5. Psihologia muzicală.
6. Pedagogia.
7. Practica Pedagogică.
8. Liturghica, practica oficiilor, tipicul bisericesc.
9. Imnologia.
10. Compararea textelor.
11. Ritmul și rima textelor religioase.
12. Clopot, Toacă.

Aceste obiecte de studiu se grupează în următoarele catedre:

1. Psaltica, scrierea, ortografia, interpretarea, studiul autorilor clasici și compoziția psaltică.
2. Teoria muzicei, solfegiul, dictat, metrica și ritmica, cântul gregorian și coral protestant.
3. Armonie, contrapunct, forme muzicale, analiza muzicală.
4. Compoziția corală bisericească, dirigenția de cor și cântul coral.
5. Canto, mecanismul vocal, igiena vocii, exerciții de supleță.
6. Canto, interpretare religioasă.
7. Dicțiune mecanică, expresivă și cu aplicație la textele religioase.
8. Pian-Orgă.
9. Vioară.
10. Istoria muzicei, istoria muzicei religioasă, folclorul muzical religios.
11. Estetica, acustica, psihologia muzicală, pedagogia, practica pedagogică.

12. Liturghica, practica oficiilor, tipicul bisericesc, imnologia, compararea textelor, ritmul și rima textelor religioase, clopot, toacă.

Admisiuni și înscrieri.

Pot fi înscriși la examenul de admitere: Baccalaureații, absolvenții de Seminar, absolvenții de școli normale și prin excepțiune elementele talentate având cel puțin gimnaziul sau școala de cântăreți bisericești.

Înscrierea se face la secretariat în zilele fixate de Rectoratul Academiei și publicate cu 15 zile înainte.

La examenul de admitere candidatul va face dovadă de cunoștințele și aptitudinile sale muzicale.

Disciplina.

Anul școlar începe la 1 Octombrie și se termină la 30 Iunie.

Toate cursurile se fac în interiorul Academiei între orele 8 dimineața și 8 p. m.

Întrarea la cursuri este permisă numai studenților înscriși sau auditorilor admiși de rectorat în deplin acord cu profesorul respectiv.

Rectorul hotărăște orarul într-o conferință cu profesorii.

Studenții sunt obligați să asiste în mod regulat la toate cursurile.

Rectorul de acord cu Consiliul profesoral, în cazuri de abateri disciplinare, va uza de următoarele pedepse față de studenți.

1. Muștrarea în particular.
2. Excluderea de la curs pe un timp hotărât.
3. Eliminarea definitivă.

Examene.

Anul școlar se împarte în trei trimestre.

La sfârșitul fiecărui trimestru, profesorii vor iscăli carnetele de frecvență.

Studenții vor depune examen, la sfârșitul fiecărui an de toate cursurile anului respectiv, în fața profesorului titular.

Examenele de an se pot da în două sesiuni: Iunie și Octombrie. Durata studiilor este de 4 ani.

După examenul de an al anului al IV-lea se va ține un examen general, în baza căreia se eliberează fiecărui student o diplomă celor cari au obținut o clasificație maximă sau un certificat.

Taxe

Fiecare student va plăti o taxă de înscriere de 100 lei, o taxă de frecvență de 1000 lei, o taxă pentru examenul anual de 50 lei pentru fiecare curs și o taxă de examen de absolvire de 1000 lei.

Organele de conducere.

Organele legate de conducere sunt următoarele:

1. Conferința profesorilor sub președinția rectorului.
2. Comisia pentru examene de admitere și
3. Consiliul de administrație alcătuit din: Rector, Secretar și un profesor cu delegație specială.

C R O N I C I.

— **Personale:** Excelența Sa Episcopul diecezan, Dr. Valeriu Traian Frențiu a plecat Vineri în 9 cor. la Roma în vizită oficială de 5 ani; a fost însoțit de P. S. Sa Episcopul Gherlii Dr. Iuliu Hossu și se va întoarce la reședință pe ziua de 29 cor.

— † **Ioan Sabou**, protopop onorar pensionat a reposat Duminecă în 4 Nov. c. în Valea Vinului (jud. Satu-Mare) în al 81-lea an al vieții și al 56-lea al preoției sale. Revsmii canonici din Oradea Augustin Maghiar și Cornel Sabou își deplâng în reposatul cel dintâi pe iubitul său socru, al doilea pe unchiul său, cărora și pe calea aceasta le trimitem sincere condoleanțe. Odihnească cu dreptii! „Vestitorul“.

Instalarea noului paroh-protopop la Sanislău.

În frunța parohie Sanislău (Eriu) a fost instalat Duminecă în 4 Nov. fostul paroh și protopop de Săsari Rvs Iosif Patachi. Instalarea s'a făcut în cadre sărbătorești participând Il. Sa Vicarul epp. Dr. Gh. Miculaș cu mai mulți canonici și preoți din gremiu. De persoana noului paroh-protopop se leagă cele mai bune speranțe, că va ști ținea nivelul moral și cultural al frunței parohii cel puțin la aceeași înălțime cum a fost sub antecesorii săi.

Sfințire de biserică, clopote și cruce la Abrămuș. Duminecă în 4 Nov. Exc. Sa Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu, însoțit de canonicul Dr. Grigorie Pop, și mai mulți preoți din centru, a săvârșit consacrarea bisericii restaurate, a celor 3 clopote noi și o cruce nouă în parohia Abrămuș, din distr. Luncei (Bihor). Este de admirat și vrednic de toată lauda gestul inimoșilor noștri credincioși din Abrămuș, o mână de oameni fiind și-au cumpărat 3 clopote noi în preț de 160.000 Lei, repararea bisericii i-a costat încă pe atâta și totul din agonisirea bisericii și jertfa lor proprie. Meritul preotului, a harnicului curator și a tuturor cu tragere de inimă către podoaba casii Domnului.

— **Teatru stabil la Oradea.** După multe străduinți dorința de veacuri a Românilor orădani s'a realizat: avem teatru stabil la Oradea, care va juca și în celelalte orașe dela frontiera de Vest. Au trebuit să treacă 10 ani de Românie Mare până ce acest gând fericit a putut lua ființă. Înființarea lui se datorește Excelenței Sale Episcopului Dr. Valeriu Traian Frențiu, care secondat de oameni inimoși, ca Dr. Ștefan Mărcuș și alții, prin Asociația culturală „Vestul Românesc“ au realizat acest gând cu multă jertfă morală, dar mai ales materială. Acum e rândul autorităților de Stat și al publicului românesc să sprijine această creație absolut indispensabilă pentru cultura românească aici la frontiera țării. Trupa organizată sub direcțiunea vechiului luptător

ardelean, dl. Aurel P. Bănuțiu. și-a început reprezentațiile și prin prestațiunile ei reușite seceră aplauzele de bucurie ale tuturor sufletelor cu sentimente curat românești. Dorim teatrului de Vest propășire și reușită deplină.

P. T.

— **Marea agitație în jurul serbării Paștilor la 31 Martie 1929.** Se știe, că Sf. Sinod al bisericii ortodoxe române, amăsurat pascăliei calendarului îndreptat, a hotărât data sfințelor Paști pe ziua de 31 Martie. Oameni cari au motive ascunse de-a agita poporul, au pornit o campanie inverșunată împotriva acestei date, cerând sfântului Sinod să revină. Arhimandriși și preoți s'au pus și-au scris împotriva hotărârii Simodului din București. Dl. Cuza antisemitul și-a pus coloanele la dispoziția agitatorilor; până și ziarul „Cuvântul” a dat loc unor reclamațiuni neîntemeiate. Motivele celor cari cer revenirea la vechea pascălie sunt: 1. că nu se vor sărbători Paștile cu toate popoarele ortodoxe împreună (mai ales cu slavii cari nu și-au îndreptat calendarul); 2. că Paștile astfel se vor sărbători înaintea de Paștile Ovreilor și 3. că lumina ce se arată la Ierusalim în disdedimeinea Inverii Domnului nu va coincide cu serbarea Paștilor în România. Cum vedem toate aceste motive nu sunt convingătoare. Cine e de vină că slavii se complac în retrogradism și nu-și îndreaptă calendarul, sau că Ovreii au calendar greșit; iar de lumina dubioasă dela Ierusalim cine are cunoștință? Sfântul Sinod a lucrat corect, conform principiilor sinodului ecumenic dela Nicea 325. De aceea e dureros să se vadă chiar preoți și arhimandriși criticând măsurile luate de către Sf. Sinod. E un act de nedisciplină și nesupunere, ce ar merita sancțiuni canonice. Sf. Sinod ar fi bine să pună capet agitațiilor pornite de agenți obscuri ai panslavismului și aderenți ai retrogradismului. Altfel unde-i — e autoritatea!

BIBLIOGRAFIE.

— **„Vie împărăția Ta”,** carte de rugăciuni de M. Robu, episcopul Iașilor, ed. II „Prasa Bună” Iași 1928. Prețul? (50 Lei se pare). E o carte foarte bine întocmită pt. tinerii și credincioșii de ritul latin. Cuprinde rugăciuni prețioase și bine alese. De interes e și anexul de cântece religioase. Va contribui mult la răspândirea adevăratei pietăți, prin ce ilustrul compunător va fi bogat răsplătit.

— **Revista învățământului muncitoresc.** Organul „Asoc. corp. did. dela școalele de ucenici industriali și com. din România” Anul I. No. 1. Ingrijită de secretarul Asoc. Iuliu Muth directorul șc. de uc. din Oradea. — O revistă de mare actualitate la noi, cu colaboratori distinși. I-i urăm succes! Problema învățământului muncitoresc e la noi de mare importanță, și durere că puțini se gândesc la el. Muncitorimea poate fi element de progres, dacă e bine condusă, dar poate fi și e cele mai de multeori sâmbânța anarhiei și a bolșevismului, dacă e neglijată. Felicităm pe inițiatorii acestei reviste, ca pe unii cari au înțeles un lucru important: educația muncitorimii.

— **Unirea Bisericilor conferință ținută la Asoc. catolicilor din Galați în 23 Sept. 1928 de dl M.**

Theodorian-Carada, cavalier al Ordinului papal „Sf. Grigorie cel Mare”. Prețul 25 Lei (la autor București, Bulev. Regina Maria 68). — Dl M. T. C. are darul de a ști înfățișa lucrurile interesante și todeauna adevărat. Așa și în conferința de față. O recomandăm.

POȘTA RED. ȘI ADM.

T. I. — Înțelegem și noi indignarea și decepția, ce a cuprins preoțimea din părțile Dv. pentru distincția ce o pomeniți; să știți că și pe aici e la fel. Vă aprobăm și noi, că cu prilejul acestor fel de distincții ar trebui să se ia în considerare și trecutul moral și național al celor distinși, ca să nu se decepționeze cei mici și drepți. Vă mai aprobăm și în aceea, că preoțimea însăși trebuie să vegheze asupra moralului nepetat al tagmei sale. Dar soluția ce o preconizați: depunerea în masă a brânelor roșii, o aflăm deamă, dar pripită. Vă asigurăm, că autoritatea supremă va aviza, dacă va afla că e cazul. Apelul trimis nu-l putem publică.

Cea mai bună carte de lectură spirituală Școala iubirii lui Isus Hristos

de Sf. Alfons.

Costă 60 Lei la traducător: Dr. Demetriu Chiș, Oradea, Str. Ciorogar No 2.

Atențiune!

Atențiune!

Cea mai bună carte de rugăciuni este

MÂNGĂIEREA CREȘTINULUI

de IOAN GENT

ediția VI. revăzută și îmbogățită. În pânză costă 80 Lei exemplarul. La comenzi până la 40 ex. 10% rabat, peste 40 20% așa că vine cartea în 72 resp 64 Lei.

Avem exemplare în piele cu 140, 180, 300, 400, 450 Lei ex. legate în Cehoslovacia. La aceste se dă la comenzi de peste 10 ex. numai 10% rabat. Comandați la Administrația „Vestitorul” Oradea, Parcul Ștefan cel Mare 8.

HÖNIG FRIDERIC A R A D

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840.

La comandă fabrică clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pentru clopote pelângă garanță mare și cu prefierea precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

